

Інноваційна діяльність як основа професійної діяльності

Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)

Постановка наукової проблеми та її значення. Поняття «інновація» вперше вжито в роботах культурологів уже в XIX ст. та означало уведення деяких елементів однієї культури в іншу. Основоположниками вихідних положень теорії інновацій вважаються німецькі вчені В. Зомбарт, Й. Шумпетер, В. Метчерних, які застосовували це поняття у зв'язку із соціально-економічними й технологічними процесами, а в нас можливість застосування цієї методики обґрунтував ще К. Д. Ушинський. Стосовно освіти інноваційні процеси стали предметом спеціального вивчення з кінця 50-х років, визначаючи все те нове, що входить у систему освіти. У нашій країні інноваційні процеси потрапили в поле зору вчених у 80-ті роки. Це відбулося в силу низки причин, серед яких однією з основних є потреба в розробці нової галузі знань в умовах перманентної обнови освіти.

Інновації, або нововведення, характерні для будь-якої професійної діяльності людини й тому, природно, вони стають предметом вивчення, аналізу та застосування.

Оновлення освіти – процес постійний. Але залежно від ситуації, швидкість уведення новизни варіюється, змінюється, досягаючи найвищої величини, апогею в період найбільшого загострення соціальної ситуації.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. У сучасних умовах зростає роль інновацій у змісті, методах і формах вищої освіти, виникає необхідність міжпредметних досліджень у цьому напрямі. Педагогічні інновації у вищій школі, які є результатом творчої діяльності теоретиків і практиків, мають широкий спектр пояснень. Вони повинні забезпечити інтеграцію системи освіти у світовий освітній простір, ліквідувати функціональну неграмотність випускників, створити передумови для їх ефективної професійної самореалізації.

Завдання дослідження – визначити значення впровадження інноваційних технологій у навчально-вихований процес підготовки фахівців із фізичної культури й спорту.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Інноваційна діяльність в освіті – це процес уведення новизни, направленої на підвищення рівня навчання та випуску «конкурентноздатного продукту» (спеціаліста).

Інновація – «глибоко протирічне явище, де вихідним видається протиріччя між інноваційною й традиційною діяльністю» (А. І. Пригожин, 1989); «введення чого – небудь нового; модернізація; реформа; нововведення річ» (Н. Г. Комлев, 1995).

У зміст інноваційної діяльності включають три напрями:

- створення нового;
- сприймання нового;
- застосування новизни.

Сам інноваційний процес відображає в собі формування й розвиток змісту та організації нового. Але виникає інше питання: що вважати новим, у чому це нове проявляється, які його критерії?

І. Ф. Ісаєв, звертаючись до проблеми інноваційних процесів в освіті, виділяє таку сукупність критеріїв педагогічних новацій: новизну, оптимальність, високу результативність, можливість творчого застосування інновацій у масовому досвіді.

Інноваційні підходи до навчання в сучасному ВНЗ визначаються як технологічний і пошуковий (В. І. Горова, М. В. Гулакова, М. А. Туркіна).

Базовою моделлю в рамках технологічного підходу є така модель навчання, яка дає змогу відтворити навчальний цикл із відтворюючими фінальними результатами («конвеєрний» процес).

У рамках пошукового підходу модель навчання носить характер творчого пошуку. У таких умовах орієнтиром діяльності викладача й студента виступають народження нових знань, способи дій та особистісного розуміння.

Освітні інновації носять синтезований характер, дослідники поділяють їх на декілька внутрішніх видів:

Освітньо-педагогічні інновації – це інновації, які спрямовані на вдосконалення педагогічного процесу (технології, методів і форм навчання, способів засвоєння матеріалу, тощо).

Освітньо-наукові інновації – це інновації, спрямовані на активізацію пошуку нових знань у системі освіти через поглиблення наукових досліджень, а також на підняття наукового рівня навчання.

Освітньо-культурні інновації – це інновації, які забезпечують зміни в культурі навчання як викладацького корпусу, так і в учнів та студентів, а також активізацію творчого характеру навчання.

Освітньо-професійні інновації – це ті, що спрямовані на підвищення професійності навчання, професійності викладачів і майбутніх спеціалістів через посилення профорієнтації освіти; виконання професійних послуг.

Для розвитку інноваційної діяльності в навчальному закладі важливого значення набуває проблема сприйняття студентами інноваційних заходів навчання; вони можуть виступати стимулом до інноваційної діяльності викладачів та інноваційних змін, а також самі в недалекій перспективі мають виступати новаторами в різних сферах суспільного життя.

Головна мета інноваційного навчання полягає в збереженні та розвитку творчого потенціалу особистості. Через це система інноваційного навчання має будуватися на взаємодії викладача й студента не як простих виконавців викладання та засвоєння навчальних програм, а як рівноправних суб'єктів освітнього процесу. Студент повинен стати головною дійовою особою навчального процесу. З об'єкта педагогічного впливу він має перетворитися в його активного суб'єкта.

Стосовно педагогічного процесу інновація передбачає уведення нового в будь-який із його компонентів: змістовно-цільовий, організаційний, контрольньо-оцінювальний, або весь процес у цілому (В. А. Сластенін, І. Ф. Ісаєв, А. І. Міщенко, Е. Н. Шиянов).

Багато дослідників цілком обґрунтовано пов'язують інноваційну діяльність із розвитком нових інформаційних технологій. Використання обчислювальної техніки в наші дні набуває загальнодержавного значення, одне із важливих завдань навчальних закладів – озброїти студентів відповідними знаннями й навичками. Інтенсифікація процесу навчання, його індивідуалізація, покращення якості професійної підготовки студентів на основі широкого використання ЕОМ, формування в них умінь й навичок, моделювання, розвиток та активізація їхнього мислення дають можливість викладачеві не лише контролювати успішність студентів, а й коригувати методику викладання, тим самим – стимулювати пізнавальну діяльність тих, хто навчається.

Окремі аспекти фізичного виховання як педагогічного процесу й процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту досліджувалися в працях українських і російських науковців (Г. М. Арзютов, О. М. Вацеба, Е. С. Вільчковський, М. С. Герцик, О. Ц. Демінський, В. І. Завацький, Ю. П. Кобяков, Б. Ф. Курдюков, О. С. Куц, В. М. Платонов, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, О. Л. Шабаліна, Б. М. Шиян, Ю. М. Шкретій). Окремі питання професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту в умовах упровадження нових технологій (використання комп'ютерних навчальних тренажерів) досліджено в працях Г. Р. Генсерук; Л. В. Денисової.

Одним із напрямів підвищення ефективності професійної освіти в цій галузі є розробка системи впровадження нових педагогічних технологій, технологічних, організаційних, науково-методичних рішень, які підвищують можливості вищої професійної освіти студентів, активізують освітню діяльність, дають змогу оптимізувати процес підготовки соціально активного, компетентного фахівця, здатного творчо адаптуватися до нових форм і змісту роботи.

Психолого-педагогічними умовами ефективності загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури виступають фундаменталізація навчального матеріалу; системна організація процесу пізнання педагогічної дійсності; формування методологічного мислення майбутнього педагога; актуалізація людинотворчої сутності професійної діяльності майбутнього учителя фізичної культури; інтеграція теоретичної й практичної складової загальнопедагогічної підготовки (О. Л. Шабаліна).

Ефективним, на наш погляд, і як підтверджує практика власної професійної діяльності у ВНЗ ІV рівня акредитації, є впровадження в навчальний процес підготовки фахівців фізичної культури й спорту низки дисциплін, зміст яких розкриває актуальні для нинішнього функціонування галузі питання й сприяє відповідній підготовці фахівця, висококваліфікованого й конкурентоспроможного в ринкових умовах.

До найбільш пріоритетних і перспективних напрямів та методів упровадження інноваційних педагогічних технологій, що позитивно впливають на формування методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури, слід віднести модульно-розвивальне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, метод проектів. Ці технології навчання належать до особистісно орієнтованих

педагогічних технологій, що забезпечують професійну й соціальну мобільність майбутнього фахівця, його конкурентоспроможність на ринку праці [4].

Провідною ознакою проектної технології є спрямованість на розвиток пізнавальних умінь майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту: самостійно відбирати та конструювати теоретичний матеріал відповідно до поставлених завдань, орієнтуватися в інформаційному просторі, узагальнення та інтегрування знань, отриманих із різних джерел у процесі теоретичного й практичного навчання та презентування отриманих результатів. Участь у проектуванні приводить до розвитку дослідницьких і творчих якостей особистості, ініціативи, комунікативності, організаторських здібностей, здатності до самовизначення й цілеспрямованості. Участь у проектній діяльності надає можливість студентам самовдосконалюватися, а також апробувати певну роль у системі відносин колективу учасників проекту (автор ідей, виконавець, учасник, організатор), або залишає право вибору на індивідуальну роботу, і в цьому разі виконавець проекту поєднує всі ролі в одній особі.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Вивчення особистості майбутнього фахівця фізичної культури та його інноваційної діяльності з позицій психолого-акмеологічного підходу дало нам змогу розглядати його як реального суб'єкта цієї діяльності, що у ній проявляється та формується, який проходить на цьому шляху конкретні етапи особистого професійного становлення й розвитку. У зв'язку з цим у контексті нашого дослідження інноваційна діяльність розглядається як одна з умов, що впливають на формування самого спеціаліста – суб'єкта цієї діяльності, – і тим самим сприяє його особистісно-професійному розвитку

Список використаної літератури

1. Горвая В. И. Инновации в образовании : материалы междунар. науч.-практ. конф. / В. И. Горвая, М. В. Гулакова, М. А. Туркина. – Белгород, 1998.
2. Исаев И. Ф. Инновации в педагогической деятельности преподавателя высшей школы : материалы междунар. науч.-практ. конф. / И. Ф. Исаев. – Белгород, 1998.
3. Сластенин В. А. Педагогика : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Изд. центр «Академия», 2002. – 576 с.
4. Сухобок О. Ю. Засоби інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів фізичної культури / О. Ю. Сухобок // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Вип. 12. – 2012. – С. 109–112.
5. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания / К. Д. Ушинский // Собрание сочинений. – М. ; Л., 1950. – Т. 8. – 600 с.
6. Шабалина О. Л. Общепедагогическая подготовка учителя физической культуры в системе высшего профессионального образования : дис.... д-ра пед. наук : 13.00.08 / О. Л. Шабалина. – М., 2003 – 320 с.

Анотації

Суспільні та соціальні тенденції розвитку України в руслі інноваційної політики потребують розгортання інноваційної діяльності в педагогічній практиці, яка характеризується пошуком шляхів підвищення ефективності навчального процесу. Упровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес підготовки фахівців із фізичної культури спрямовані на вдосконалення навчального процесу, активізацію пошуку нових знань у системі освіти через поглиблення наукових досліджень, а також підняття наукового рівня та творчого характеру навчання. Інноваційне навчання має будуватися на взаємодії викладача й студента. Ефективним вважається впровадження в навчальний процес низки дисциплін, які б сприяли підвищенню конкурентоспроможності випускника на ринку праці, застосування модульно-розвивального навчання, інформаційно-комунікативних технологій, методів проектів.

Ключові слова: педагогічні технології, інноваційне навчання, студенти.

Оксана Илькив. Инновационная деятельность как основа профессиональной деятельности. *Общественные и социальные тенденции развития Украины в русле инновационной политики требуют расширения инновационной деятельности в педагогической практике, которая характеризуется поиском путей повышения эффективности учебного процесса. Внедрение инновационных технологий в учебно-воспитательный процесс подготовки специалистов по физической культуре направлено на усовершенствование учебного процесса, активизацию поиска новых знаний в системе образования через углубление научных исследований, а также поднятия научного уровня и творческого характера обучения. Инновационное обучение должно осуществляться во взаимодействии преподавателя и студента. Эффективным считается внедрение в учебный процесс ряда дисциплин, которые бы содействовали повышению конкурентоспособности выпускника на рынке труда, применение модульно- развивающего обучения, информационно-коммуникативных технологий, методов проектов.*

Ключевые слова: педагогические технологии, инновационное обучение, студенты.

Oksana Ilkiv. Innovation Activity as Basis of Professional Activity. *Public and social tendencies of Ukraine's development in the scope of innovation politics demand broadening of innovative activity in pedagogical practice that is characterized by increasing of educational process effectiveness. Implementation of innovation technologies into educational process, activation of new knowledge search in educational system through deepening of scientific research and increasing scientific level and creative character of education. Innovation education must be conducted in cooperation of a professor and a student. It is considered to be effective to introduce into educational process some disciplines that would promote increasing of competitive ability of a graduating student on labour market, implementation of module educational education, informational communicative technologies, project methods.*

Key words: *pedagogical technologies, innovation education, students.*